

Stichting Waterpark 2014

door Eric Brinckmann

Ook dit jaar stond in het teken van de Buurser pot, de eerste vaarten, de eerste passagiers en de verdere uitbouw van de vrijwillige schipperskring. Direct daarmee samenhangend de afronding van de bouw van de botenloods en de definitieve planvorming voor de aanleg van de gecombineerde vis/bootpassage in de Oude Omvloed.

Buurser pot

Het vaarjaar werd voor de bouwers, schippers, mulders, gidsen en vrijwilligers geopend op het veldwerkcentrum van het Lankheet op 12 maart 2014 met de filmimpressie van de bouw van de pot. Een jaar lang heeft Henny Evers van Haaksbergse filmamateurs de bouw in Enter nauwgezet gevolgd en was daarom ook bij de kiellegging, de proefvaarten en de te waterlating aanwezig. Een enorme klus om er een informatief verslag van te maken, dat ook nog voor het onderwijs interessant is. Het filmverslag is op de website van het Lankheet te bekijken. Na afloop werden er ruim pottertjes geschonken in de houtloods waar de boot de winter had doorgebracht.

In de laatste week van deze maand maart werd de proefvaart gehouden met de pot op de Botterkolk en op de Buurser beek. Voorafgaand aan het vaarseizoen voor het algemene publiek (vanaf de Oostendorper watermolen) werd met de pot meegedaan aan de manifestatie Sail Kampen van 18 tot 20 april 2014. De pot heeft zelfs -getooid met de vlag van Haaksbergen- onder leiding van oud-Berkelschippers Ernst Slagmoolen en Floris Poelman meegedaan aan een zeilwedstrijd met punters en daardoor ook veel positieve aandacht getrokken. In Kampen zijn al publieksvaarten met de pot gehouden en zijn veel folders uitgedeeld om de vaart in Haaksbergen onder de aandacht te brengen.

Buurser pot in de houtschuur

Het vaarseizoen in Haaksbergen is vanaf 1 mei van start gegaan op vaste middagen: woensdag, zaterdag en zondag. Verkoop van kaarten liep vooral via de VVV-Haaksbergen. De vaarroute was van de watermolen tot (uiterst) aan de eerste stuw ca 500 m voor de Schansweg. Het seizoen werd op 1 november 2014 beëindigd. De pot heeft in dit proefjaar al zo'n 600 passagiers vervoerd! Geen slecht begin van het project.

In deze periode heeft er nog een tweede 'uitstap' van de Buurser pot plaatsgevonden. Van 16 - 18 mei 2014 was de boot te gast bij de opening van het nieuwe onderkomen van de Stichting Industrieel Erfgoed (SIED) gevestigd aan het Pothoofd, de plek waar vroeger de potten aanmeerden. In de binnenhaven van Deventer zijn er op die dagen publieksvaarten georganiseerd met uitleg van de klassieke vrachtvaart over de Buurserbeek-Schipbeek van Duitsland naar Deventer.

Een andere samenwerking met het bekende Museum Buurt Spoorweg (MBS/Haaksbergen), vond plaats op 24 juli 2014. Het betrof een HOVO-cursus van de Universiteit en Hogeschool Utrecht, met als thema Varen op het zand en treinen in het veen, waarin de overgang van traditionele beek-scheepvaart naar het vervoer per stroomtrein werd behandeld. Er is zowel met de stoomtrein gereden als met de Buurser pot gevaren om beide historische middelen van vervoer te ervaren.

Eerste cursus over historische scheepvaart op de Buurser pot

Bij de opstart van het bootproject hebben Ernst Slagmoolen en Floris Poelman een belangrijke bijdrage geleverd aan de technische aanpassingen aan de pot en de vormgeving van de schipperskring. De boot is door hen op professionele wijze zeilklaar gemaakt voor evenementen zoals die in Zutphen en Deventer. Na de opstartperiode vanaf augustus 2013 hebben zij in augustus 2014 de organisatie overgedragen aan Wim Oltwater (die ook de gidsen en de waterparkactiviteiten coördineert) en de schippers Gerrit Bouwhuis, Gerard Veehof en Jan Lutjenhuis.

Bootoverkapping

De constructie van de bootoverkapping bleek veel ingewikkelder dan verwacht, vooral omdat het een nieuw en innovatief ontwerp betreft (zie Pijpestrootje 2013). De realisatie heeft daardoor meer denkwerk en tijd in beslag genomen. De extra inzet van Arjan Winkelhorst van loonbedrijf Winkelhorst, architect Sybren de Graaf en de vrijwilligers onder leiding van Jan Lutjenhuis hebben ervoor gezorgd dat het innovatieve gebouw in mei kon worden afgerond, inclusief een fraaie trap. Op 5 juni 2014 is de bootoverkapping tenslotte in aanwezigheid van betrokken partijen en vrijwilligers door de coördinator van Leader+ Zuid Twente, Manon Hofsté, gedoopt.

De Oude Omvloed: vis- en bootpassage

Onderwijl organiseerde het waterschap Rijn en IJssel en de stichting Waterpark onder leiding van projectleider Fokke van Zeijl voorlichtingsbijeenkomsten in het veldwerkcentrum voor aanwonenden, buurtbewoners en belanghebbenden over de aanleg en inrichting van de Oude Omvloed. Er is zoveel mogelijk rekening gehouden met alle ingebrachte wensen. Belangrijk onderwerp was natuurlijk de

waterveiligheid, het debiet en de maatregelen om wateroverlast te voorkomen. Er waren vier sessies nodig om er met elkaar uit te komen. De juridische uitwerking van afspraken rondom het recreatieve gebruik van de Oude Omvloed heeft nog heel wat extra tijd gevergd, maar kon uiteindelijk ook nog dit jaar worden afgerond. Belangrijke afspraken wat dit aspect betreft gaan over de beperking van de overlast voor aanwonenden door afsluiting voor wandelaars/recreanten van het beheerpad langs het traject van de Oude Omvloed dat loopt van de Botterkolk naar de Buurserbeek, de afspraak dat de vaart alleen de Buurser pot of haar opvolger betreft en dat de aard van de vaartochten een laag recreatief profiel heeft. Na realisatie van de passage is het mogelijk om vanaf de houtwerf via drie haalsluizen naar de Buurserbeek te varen en van daar richting de Harrevelder schans. Van de nieuwe situatie is een getekende impressie gemaakt:

Het is een voor Nederland unieke combinatie waarbij waterbeheer (berging) ecologie (vispassage) en recreatie (haalsluizen voor de recreatievaart) worden gecombineerd. In november heeft de firma Gerwers door een scherpe bieding de uitvoering van het werk gekregen. Gerwers heeft eerder het waterpark aangelegd, de haalschutten en de droogschuur gebouwd, dus is goed bekend met het gebied. De werkzaamheden starten op 26 januari 2015 en zullen op 29 april worden afgerond. Dan is de omloop om de Oostendorper watermolen die tot 1937 heeft gefunctioneerd, weer in ere hersteld. Dat niet alleen, maar is ook de scheepvaart-geschiedenis die in Haaksbergen tot halverwege de 19e eeuw duurde, weer te beleven.

Erfgoed educatie

In 2014 is ook het educatieprogramma van onderwijskundige Moniek Warmer over de Buurser pot voor de basisscholen gereed gekomen. Ans Kok van de Commissie Culturele Vorming Haaksbergen en Wim Oltwater van de Historische Kring Haaksbergen stonden garant voor de organisatie. Met groepen leerlingen zijn de eerste proeflessen gehouden (ook de watermolen maakt deel uit van het programma) en is er een voorlichtingsdag voor de leerkrachten van de Haaksbergse basisscholen georganiseerd. Inmiddels hebben de eerste scholen zich al voor het programma ingeschreven.

Nieuwe functie waterpark

Gedurende het jaar zijn er door Wageningen Universiteit / PRI, Stichting Waterpark, ABC-Kroos (aquatische biomassa chemie, fabriek in Groenlo), opleiding Van Hall-Larenstein, Coöperatief Plan B uit Amersfoort, Colubris Technologie uit Winterswijk -onder leiding van adviesbureau OrionImpact- met de provincie Overijssel gesprekken gevoerd over een nieuwe functie van het waterpark. In principe is er overeenstemming bereikt om vanaf 2015 met een nieuwe fase van het waterpark vorm te gaan geven: riet combineren met gecontroleerde teelt van Eendenkroos (Lemna). Uit kroos kunnen sinds kort hoogwaardige eiwitten worden gewonnen die beter zijn dan die uit soja. Deze eiwitten kunnen zowel in de voedselindustrie (bv. vleesvervangers) worden gebruikt, maar zijn ook geschikt voor industriële toepassingen zoals in (duurzame) lijmen. De restvezels kunnen als veekoeken terug naar het boerenbedrijf. Met deze vervanging van soja kun je ècht een concrete bijdrage leveren aan de verbetering van de klimaatcondities. Bovendien zuivert kroos het oppervlaktewater net zo effectief als riet, je moet het alleen vaker oogsten. Niet één keer per jaar, maar één keer per twee weken. De prijs van kroos maakt dat mogelijk, dat ligt beduidend hoger dan riet als biomassa. Belangrijk onderdeel van het project is dat agrariërs en landschapsbeheerders worden opgeleid om dit systeem naar hun bedrijven te vertalen en in praktijk te brengen. In het waterpark worden meerdere oogstsystemen uitgetest, zodat voor uiteenlopende bedrijfssituaties praktische toepassingen kunnen worden bedacht. Het gaat om een projectperiode van drie jaar. Als de resultaten van de combinatie teelt, oogst, verwerking en toepassing als keten gunstig uitpakken, gaat gecontroleerde kroosproductie voor agrariërs, terreinbeheerders en landgoederen met enig wateroppervlak interessant worden.

Concert

Op 21 september is er op een prachtige zonnige zondag een publieksconcert georganiseerd in de Kidney Pools van het waterpark. Klassiek gitarist Niels Ottink speelde er muziek van Debussy, Albeniz, De Falla en Castelnuovo-Tedesco. Desi Leijnen wisselde de muziekstukken af met gedichten van Kouwenaar, Schierbeek, de Vries, Kopland en van de Spanjaard Machado. De muziek en de poëzie die over spiegelgladde vijvers gleden, het zacht kabbelende water en de zoemende libellen vormden op deze laatste zomerdag een indringende hommage aan dit jaargetij.

Rondleidingen

Ook de rondleidingen in het waterpark hebben onder leiding van Wim Oltwater dit jaar in volle omgang plaatsgevonden. Er waren meer bezoekers dan in de jaren hiervoor, ruim boven de 1000. Ook de scholen hebben hun lesprogramma's in het waterpark gedraaid, zij het dit keer onder mindere weersomstandigheden dan vorig jaar, wat de waterpret overigens niet drukte. Met de combinatie waterpark-Buurser pot wordt het lesprogramma vanaf volgend jaar uitgebreid. Ook de rondleidingen kunnen gecombineerd worden met een vaartocht. Al met al een dynamische combinatie van erfgoed-recreatie en -educatie.